



Mestský úrad Prešov
Odbor školstva, kultúry a športu
Jarková 26
080 01 Prešov

Košice, Bratislava dňa 14.02.2011

Vec: Vyjadrenie k príprave VZN o školských obvodoch

Organizácie venujúce sa ochrane ľudských práv, Poradňa pre občianske a ľudské práva a Amnesty International sa na Vás obracajú ohľadom pripravovaného nového všeobecného záväzného nariadenia (VZN) o školských obvodoch základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov. Obe organizácie v minulosti upozorňovali na to, že v súčasnosti platné školské obvody¹ vedú ku koncentrácii rómskych žiakov a žiakov v Základnej škole Matice Slovenskej, ktorá nadobudla reputáciu "rómskej školy". Takáto prax vedie k segregácii, ktorú zakazuje slovenská legislatíva, ako aj medzinárodné a regionálne dohovory na ochranu ľudských práv. Tieto štandardy zakazujú rozdielne zaobchádzanie a stanovujú, že oddeľovania osôb výlučne z dôvodu ich etnicity predstavuje formu rasovej diskriminácie a vážne porušenie ľudských práv.²

Poradňa pre občianske a ľudské práva a Amnesty International upozorňovali, že v súčasnosti platné školské obvody v meste Prešov, bez objektívneho a primeraného zdôvodnenia vedú k etnickej segregácii. Máme za to, že citované všeobecné záväzné nariadenie (VZN) je preto v rozpore so zákonom č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v platnom znení (ďalej len antidiskriminačný zákon) ako aj v rozpore so zákonom č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)³. Citované VZN je podľa nášho názoru taktiež v rozpore s medzinárodnými štandardmi na ochranu ľudských práv, vrátane Medzinárodného dohovoru o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Dohovoru o právach dieťaťa, Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie ako aj Európskeho dohovoru o ľudských právach. Diskriminácia vo vzdelávaní na základe rasového alebo etnického pôvodu je taktiež zakázaná Smernicou Rady č. 2000/43/ES.⁴ Na základe týchto medzinárodných záväzkov má

¹ Zavedené na základe t.č. platného a účinného všeobecne záväzného nariadenia mesta Prešov č. 180/2008 o určení školských obvodov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov

² CESCR, Všeobecný komentár č. 20, Zákaz diskriminácie v prístupe k ekonomickým, sociálnym a kultúrnym právam, čl. 19, CERD, Všeobecné odporúčanie č. XXVII, Diskriminácia Rómov, 16/08/2000, čl. 18.

³ Školský zákon zakazuje všetky formy diskriminácie, obzvlášť segregáciu (§ 3 písm. d) a zaručuje rovný prístup k vzdelaniu pre každé dieťa alebo žiaka/ žiačku (§ 144 ods. 1 písm.a) a § 145 ods. 1

⁴ Smernica Rady 2000/43/EC z 29. júna 2000, ktorá zavádza princíp rovnakého zaobchádzania medzi osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod. Článok 3(1)g.

Slovensko povinnosť zabezpečiť, že vzdelávanie bude reálne a bez diskriminácie dostupné všetkým, a znevýhodneným skupinám obzvlášť.⁵

Dolepodpísané organizácie opakovane vyjadrili obavy, že v súčasnosti platné školské obvody nekorešponujú s existujúcim geografickým rozdelením mestských častí. Naopak, mesto zaradilo ulice, v niektorých prípadoch iba čísla domov, ktoré sú prevažne alebo výlučne obývané Rómami do školského obvodu Základnej školy Matice Slovenskej. V prípade dvoch hlavných rómskych štvrtí, Stará Tehelňa a Terasa Ševčenka, toto VZN nezohľadňuje blízkosť ostatných škôl a zabraňuje rómskym žiakom a žiačkam navštevovať školy, ktoré sú bližšie k ich domovu.

Počas stretnutia so zástupcami Amnesty International v apríli 2010, predstavitelia mesta Prešov argumentovali, že školské obvody by nemali brániť rómskym rodičom, aby zapísali svoje deti do iných škôl ako ZŠ Matice Slovenskej v rámci slobodného výberu školy. V praxi však VZN o školských obvodoch základných škôl predstavuje nástroj, prostredníctvom ktorého školy môžu odmietnuť zapísať rómskych žiakov a žiačky, z dôvodu, že nespádajú do ich spádovej oblasti.

Na základe piateho bodu Záverov a úloh z Porady riaditeľov škôl a školských zariadení zo dňa 27. januára 2011 využívame možnosť a podávame toto vyjadrenie k tvorbe nového VZN týkajúceho sa školských obvodov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, Vás preto žiadame:

- Zrevidovať v súčasnosti platné školské obvody a zabezpečiť, aby boli nové školské obvody vytvorené spôsobom, ktorý bude v súlade s medzinárodnými a regionálnymi štandardmi ľudských práv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Nové školské obvody by mali byť taktiež v súlade so slovenským antidiskriminačným zákonom, predovšetkým § 2 ods. 1 (zákaz diskriminácie z dôvodu príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine), a § 3 školského zákona (výchova a vzdelávanie sú založené na princípoch zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie),
- Zohľadniť geografickú polohu ulíc tak, aby bola zabezpečená dostupnosť vzdelávania a zníženie cestovných nákladov pre žiačky a žiakov, obzvlášť tých pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- V súlade § 2 ods. 3 antidiskriminačného zákona (povinnosť prijímať opatrenia na ochranu pred diskrimináciou) zabezpečiť, aby nové školské obvody viedli k desegregácii vo vzdelávaní – v prípadoch, ak segregácia vo vzdelávaní bola spôsobená vplyvom rezidenčnej segregácie,
- S prípadnou podporou vlády SR pripraviť a implementovať desegregačný plán základných škôl v meste Prešov.

Zároveň si Vás dovoľujeme požiadať o zaslanie informácie kedy bude pripravovaný návrh VZN týkajúce sa školských obvodov zverejnený vyvesením na úradnej tabuli, t.j. daný do pripomienkového konania.

Štefan Ivanco

V mene Poradne pre občianske a ľudské práva

Kontakt: antidiskriminacia@poradna-prava.sk

Tel. / fax: 055 68 06 180

Krivá 23

040 01 Košice

Martina Mazúrová

V mene Amnesty International Slovensko
Kontakt: kampane@amnesty.sk
Tel./ fax: 02 544 196 60
Karpatská 11
811 05 Bratislava